

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา: ศึกษากรณีการแถลงข่าวต่อสาธารณชน*

LEGAL MEASURES CONCERNING PROTECTION OF THE ACCUSED'S RIGHT: A CASE STUDY OF PRESS CONFERENCE TO MASS MEDIA

บุรสิทธิ์ ดันตสุทธิกุล

Burasit Tantasuttikul

ธานี วรภัทร์

Thanee Vorputr

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: burasit.tanta@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศในการแถลงข่าวต่อสาธารณชน 2) เสนอแนวทางทางปรับปรุงกฎหมายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ตลอดจนวิธีการและแนวทางการแก้ไขที่ได้ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในการแถลงข่าวต่อสาธารณชน เป็นรูปแบบการวิจัยทางเอกสาร และการศึกษาถึงเรื่องสิทธิที่ผู้ต้องหาควรจะได้รับเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องหาแถลงข่าวต่อสาธารณชนภายหลังการจับกุมของตำรวจ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ต้องห้ามมิให้มีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิมนุษยชน ยกตัวอย่างในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นจะมีกฎหมายบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจและสื่อมวลชนเช่น สหรัฐอเมริกาจะมีแนวทางของ Bill of Right เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ ABA Standard fair trial and free press สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีวางหลักและมีบทลงโทษ ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถึงแม้ประเทศไทยจะมี ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 เรื่อง “การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2556” ทางปฏิบัติยังพบเห็นการแถลงข่าวที่ต้องห้ามที่เป็นการละเมิดสิทธิ ข้อเสนอแนะให้เพิ่มข้อบังคับบทลงโทษไว้ในกฎหมายสารบัญญัติเช่น ประมวลกฎหมาย

* Received 7 March 2021; Revised 16 March 2021; Accepted 28 March 2021

อาญาเรื่องหมิ่นประมาท มาตรา 328 ประมวลวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องการสอบสวน มาตรา 134 และร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน มาตรา 37

คำสำคัญ: คุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา, แกล้งข่าวต่อสาธารณชน, สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์

Abstract

The objectives of this research article were to 1) to study and analyze the concept of legal measures to protect the accused's right in Thailand, comparing them with foreign countries in a public press release 2) to propose a way to improve the protection law. Right of the accused As well as methods and corrective measures that have been treated against the accused in the public press release. It is a documentary research format. The results revealed that the United States of America and Federal Republic of Germany both have law as a norm to control the operation of police officers and the press. The United States of America hold the principle of Bill of Right, human dignity and ABA standard fair trial and free press as a measure or federal suggestion for the police officer, in which each state can choose to operate. The Federal Republic of Germany has the measure and the legal punishment familiar to the USA. Although Thailand has the regulation of royal Thai police title 30 "the news publishing or interviewing or spreading pictures to the press and making public relation media B.E. 2556" to be as the standard, in practice, such standard is sometimes ignored because the regulation of royal Thai police title 30 is only a domestic measure of royal Thai police, and there appears to be no legal punishment to prohibit press conference in which right to privacy and human right are violated, either. According to the suggestions, there should be the addition of provisions specifying punishments in the substantive laws, for instance, Thai Penal Code Section 328, Thai Penal Code concerning the investigation Section 134 and the amendment of the Media Freedom Protection and Ethical Promotion Draft Bill Section 37.

Keywords: Accused's Right, Press Conferences, Presumption of Innocence

บทนำ

สิทธิความเป็นส่วนตัว (right to privacy) ถือเป็นสิทธิมนุษยชน (กุลพล พลวัน, 2538) ขั้นพื้นฐาน (human right) ประการหนึ่งที่เกิดมาจากความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจึงส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างสังคมกับสมาชิกของสังคมโดยในสังคมนั้น ๆ ย่อมต้องมีการบัญญัติกฎเกณฑ์ขึ้นมาบังคับแก่สมาชิกของสังคมและสมาชิกของสังคมก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกฎเกณฑ์นั้น ๆ แต่ทั้งนี้โดยธรรมชาติของสมาชิกของสังคมนั้น ย่อมมีกิจกรรมบางอย่างที่โดยธรรมชาติแล้วบุคคลอื่นของสังคมไม่ควรก้าวล่วงเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งก็คือ “ความเป็นส่วนตัว” (privacy) ซึ่งความเป็นส่วนตัว เป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่ต้องกระทำให้ใด ๆ เพื่อให้ได้มาถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมี ดังนั้นบุคคลทุกคนจึงมี “สิทธิ” (right) ที่จะทำการป้องกันมิให้บุคคลอื่นล่วงละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวหรือเรียกว่า “สิทธิความเป็นส่วนตัว” (right to privacy) ในปัจจุบันได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองในระดับองค์การระหว่างประเทศไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในรูปแบบปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 12 (กรมองค์การระหว่างประเทศกระทรวงการต่างประเทศ, 2551) “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบลู่ในเกียรติยศชื่อเสียง บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมาย ต่อการล่วงละเมิดสิทธิเช่นนั้น” หรือกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on civil and Political Rights) ข้อ 16 (สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ, 2509) หรืออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 (Convention on the rights of the child) ที่กำหนดมาตรฐานสากลทางกฎหมายให้นานาประเทศได้ตกลงร่วมกันเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเด็กให้ได้มาตรฐานตามสิทธิขั้นพื้นฐานโดยได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในข้อ 16 ซึ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นอยู่ส่วนตัว ในประเทศไทยได้ปรากฏชัดเจนเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2534 และมีการบัญญัติปรับเปลี่ยนเนื้อหาและขอบเขตการให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวเรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับล่าสุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในมาตรา 32 เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดย่อมส่งผลให้กฎหมายลำดับรองต้องทำการยึดถือปฏิบัติโดยจะขัดหรือแย้งไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 5 ดังนั้นสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิอันได้มีการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงถือเป็นการรับรองว่าการรุกร้าอันเป็นการละเมิดในสิทธิความเป็นส่วนตัว (violation of the right to privacy) เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ (public interest) โดยในปัจจุบันได้มีคำพิพากษากฎหมายที่ 4893/2558 ทำการพิพากษารับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวที่มีอาจถูกละเมิดได้ปัจจุบันบทบัญญัติดังกล่าวอยู่ใน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 32 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2) บัญญัติว่า “ผู้ต้องหา หมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล” โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสอง “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ดังนั้นตราบไต่ที่ยังมิได้มีคำพิพากษาของศาลย่อมต้องถือว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์” ซึ่งการกระทำต่อผู้ต้องหาที่ถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์เกิดจากการละเมิดสิทธิจากบุคคลสองกลุ่มที่เป็นส่วนสำคัญต่อสิทธิของผู้ต้องหาที่ต้องป้องกันสิทธิของตนภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและเพื่อที่จะให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนการกระทำที่มีการละเมิดต่อผู้ต้องหาโดยบุคคลสองกลุ่มนั้นคือ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2549) 1) เจ้าพนักงานตำรวจการกระทำโดยเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาผู้ที่ได้รับการคุ้มครอง (คณิต ณ นคร, 2529) ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญโดยการนำตัวผู้ต้องหามาตั้งโต๊ะแถลงข่าวต่อสาธารณชน โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อแสดงถึงผลงานในการทำงาน แต่อย่างไรก็ดีการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำซึ่งขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง 2) สื่อมวลชน การกระทำโดยสื่อมวลชนผู้ซึ่งร่วมกันกับเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งสื่อมวลชนนั้นกระทำการในฐานะของผู้เผยแพร่ข่าวสาร แต่ในการแถลงข่าวนั้นด้วยวิธีการหรือการนำเสนอรูปแบบใดก็ตามเมื่อมีการตั้งโต๊ะแถลงข่าวและถูกเผยแพร่โดยสื่อมวลชน (เดโช สมศรีธนาเดช, 2557) เป็นการชี้นำผู้รับชมหรือประชาชนถึงการทำผิดของผู้ต้องหารายนั้นซึ่งแท้จริงแล้วผู้ต้องหาภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญยังได้รับความคุ้มครองว่าเขายังเป็นผู้บริสุทธิ์หากยังมิได้มีการพิสูจน์ความผิดและตัดสินโดยกระบวนการยุติธรรม เมื่อมีการเผยแพร่ที่ละเมิดสิทธิของบุคคลผู้ซึ่งได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกันกับทุกคนจึงเป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง เช่นเดียวกัน โดยการชี้เป้า นำเสนอ หรือ โจมตี ให้ผู้ต้องหาถูกตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้วทั้งที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ความผิด

การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาในเรื่องดังกล่าวได้มีการให้ความคุ้มครองในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาตรา 76 ที่บัญญัติว่า “เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน” มาตรา 130 (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 1), 2553) ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือ เยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวน

ของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่น รู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการ กระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น” (วรรคสอง) “ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดย ได้รับอนุญาตจาก ศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ” โดยที่ได้มีการ กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในมาตรา 192 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่า ฝืนมาตรา 130 มาตรา 136 หรือมาตรา 153 ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่ เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” การคุ้มครองสิทธิของเยาวชนที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อคุ้มครองครองนั้นทำให้การละเมิดสิทธิผู้ต้องหาที่เป็นเยาวชนไม่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ดี เยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้รับความคุ้มครองไม่รวมถึงผู้ต้องหาที่บรรลุนิติภาวะ แล้วพ้นจากสถานะเยาวชนจึงไม่ได้รับความคุ้มครองและยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายรับรอง ไว้เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ถูกกระทำละเมิดโดย เจ้าพนักงานตำรวจ และ สื่อมวลชน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีแนวทางการแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวโดยได้มีการมีการ ออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556) ว่าด้วยประมวล ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 30 การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2556 และคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 465/50 เรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลง ข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (แก้ไข เพิ่มเติมและบันทึกข้อความที่ 0011.24/72 เรื่องกำชับการปฏิบัติเกี่ยวกับการแถลงข่าว) รวมถึงกรณีของสื่อมวลชนการกระทำความผิดกล่าวซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาเป็นไปในทาง เดียวกัน เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นว่ากฎและข้อบังคับที่องค์กรสื่อมวลชนใช้กันนั้นมีเพียง จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.2553 ข้อ 6 “วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประโยชน์แห่งสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น” (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์, 2555) ซึ่งเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติและ กำหนดให้สื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิด อย่างไรก็ตามการออกระเบียบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 30 การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2556 แต่ในทางปฏิบัติแล้วหาได้เป็นผลไม่เพราะไม่ได้มี บทลงโทษที่ชัดเจนไว้ว่าหากเจ้าพนักงานตำรวจฝ่าฝืนละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาจะโดนลงโทษเช่น ไรและรวมถึงมีข้อยกเว้นไว้ว่า “เว้นแต่ในกรณีที่เป็นประโยชน์สาธารณะ” ให้ขออนุญาต เช่นนี้ แล้วความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายจึงด้อยลงไป เมื่ออาชีพสื่อมวลชนการแข่งขันในสาย งานและอาชีพมีมากจึงต้องแข่งกับเวลาหรือผลประโยชน์ซึ่งข้อกำหนดที่จะสามารถเป็น

หลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาจากสื่อมวลชนนั้นไม่มีปรากฏหรือบัญญัติไว้ ซึ่งมีเพียงแนวทางที่กำหนดไว้ให้ปฏิบัติตามหากสื่อมวลชนใดมีความเข้าใจจึงปฏิบัติตามจรรยาบรรณ หากสื่อมวลชนใดไม่มีจรรยาบรรณนี้ก็จะเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ต้องหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศในการแถลงข่าวต่อสาธารณชน
2. เพื่อเสนอแนวทางทางปรับปรุงกฎหมายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ตลอดจนวิธีการและแนวทางการแก้ไขที่ได้ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในการแถลงข่าวต่อสาธารณชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต ตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่ซึ่งมีการศึกษาถึงเรื่องสิทธิที่ผู้ต้องหาควรจะได้รับเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเกี่ยวเนื่องด้วยเรื่องความเสมอภาคเท่าเทียม และอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา วิधिพิจารณาความอาญา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

ผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่ามาตรการในการปฏิบัติกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในการนำตัวมาแถลงข่าวต่อสาธารณชนในปัจจุบัน การกระทำไปส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากความยินยอมเป็นเพียงแต่การนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามาแถลงข่าวต่อสาธารณชนนั้นเล็งเห็นแต่เพียงประโยชน์ขององค์กรด้านเดียว ซึ่งหากมองในมุมของตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้วเขานั้นต้องอยากให้ศาลหรือคณะลูกขุนนั้นได้พิสูจน์ก่อนด้วยการปราศจากอคติและเป็นไปอย่างเป็นธรรมแน่นอน หรือในอีกทางหนึ่งคือการแจ้งว่าและทำเสมือนว่าเขานั้นเป็นคนกระทำความผิดแน่แท้ทั้งที่ยังไม่ได้มีการพิสูจน์ความผิดและยังไม่ได้รับการพิพากษาว่าเขากระทำความผิดเลย ทำให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้ต้องหาที่ถูกนำตัวมาแถลงข่าวต่อสาธารณชน

ในประเทศไทยมีเพียงแต่กฎระเบียบข้อบังคับภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการให้ข่าวหรือนำตัวผู้ต้องหาแถลงข่าวต่อสาธารณชนกล่าวคือ ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 เรื่อง “การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2556” ข้อ 1.2.4 เป็นระเบียบการไว้สำรวจเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าพนักงานตำรวจในการปฏิบัติและในส่วนของสื่อมวลชนก็มีเพียงจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ

และโทรทัศน์ พ.ศ.2553 ข้อ 6 “วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประโยชน์แห่งสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น” มิได้มีสถานะในทางกฎหมายเป็นเพียงกฎระเบียบบังคับภายในองค์กรของสื่อมวลชนเท่านั้นมีอากบังคับและลงโทษกับผู้กระทำละเมิดหรือฝ่าฝืนได้

2. จากปัญหาดังกล่าวมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาที่กระทำโดยสื่อมวลชนนั้นผลที่เกิดขึ้นคือไม่มีมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาว่าจะไม่เป็นการกระทำละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องหาอย่างให้เห็นชัดเจนในปัจจุบันนี้การที่เจ้าพนักงานตำรวจและสื่อมวลชนละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่เพียงการที่เจ้าพนักงานและสื่อมวลชนเป็นผู้กระทำเพียงอย่างเดียว แต่ผลกระทบเมื่อเผยแพร่ยังส่งผลให้บุคคลอื่นได้มีการละเมิดสิทธิในอันไม่อาจควบคุมได้เช่นกัน เพื่อลดความเสียหายหรือป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาโดยอาศัยการเปรียบเทียบจากกฎหมายของต่างประเทศโดยนำบทบัญญัติของกฎหมายที่มีมาตรการที่เกี่ยวกับผู้ที่กระทำละเมิดไว้โดยชัดแจ้งรวมถึงบทกฎหมายดังกล่าวมีบทลงโทษเพื่อป้องปรามการกระทำความผิดก่อนที่จะเกิดขึ้นเช่น สิทธิในความเป็นส่วนตัวสิทธิเสรีภาพในร่างกายของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาสิทธิเขาจะกระทำเช่นไรเกี่ยวกับร่างกายของเขาก็ได้และรวมถึงป้องกันมิให้มีการเหยียดหยามซึ่งตัวผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาควรได้รับสิทธิการคุ้มครองชื่อและความเป็นส่วนตัวของตัวเองเช่นกัน

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์พวามีการวินิจฉัยของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ คดีหมายเลขดำ 743/2552 หรือคดีหมายเลขแดง 1737/2553 (เดช สมศรีธนาเดช, 2557) มีคำพิพากษาว่าให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติชดเชยค่าเสียหายให้แก่โจทก์ฐานละเมิดเป็นเงิน 30 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ข้อเท็จจริงปรากฏว่า “เป็นการจับกุมผู้ต้องหาผิดตัวและมีการแถลงข่าวทำให้โจทก์มีการเสื่อมเสียชื่อเสียง อันเป็นการเสียหายต่อตำรวจ และสมควรมีมาตรการในเรื่องการแถลงข่าว และการเผยแพร่ภาพที่กระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง และ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” การพิพากษาของคดีนี้ทำให้เกิดบรรทัดฐานและมาตรการแถลงข่าวขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่อย่างไรก็ดีหลังจากมีมาตรการในการควบคุมการแถลงข่าวออกมาแล้ว ปัญหาเรื่องนี้ก็ยังมีการกระทำต่อเนื่องอยู่เรื่อย ๆ จึงควรยึดนำหลักปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาบังคับใช้เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองในเรื่องความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิให้ถูกประณามหรือประจาน (วรรณโชค ไชยสะอาด, 2559) ของตัวผู้ต้องหาด้วยเหตุที่หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์นั้นเป็นหลักการพื้นฐานที่มีไว้เพื่อคุ้มครองผู้ต้องหา ไม่ใช่แค่ในประเทศไทย แต่หลักนี้เป็นหลักสากลที่นำมาใช้กันทั่วโลก

2. จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงนำกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศในรูปแบบเดียวกันเพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายไทยคือ Civil Law ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีวิธีการดำเนินคดีอาญานั้นอำนาจในการสอบสวนทั้งหมดจะตกไปอยู่ที่พนักงานอัยการ (ธานี วรภัทร์, 2553) และฐานะของเจ้าพนักงานตำรวจจะเป็นเพียงผู้ช่วยในการสืบสวนเท่านั้นแต่ทั้งนี้ภายใต้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีนั้นมีบัญญัติไว้เกี่ยวเนื่องด้วยการสามารถเผยแพร่รูปภาพของผู้ต้องหาไว้ว่ากระทำได้หากไม่มีทางอื่นใดที่ดีกว่าในการตามจับตัวผู้ต้องหาให้ได้ ตามมาตรา 131b (ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประเทศไทย, 2560) แต่ไม่ได้มีบัญญัติเกี่ยวกับการแถลงข่าวไว้เช่นกันและพนักงานรัฐของประเทศเยอรมนีก็มีฝ่าฝืนการกระทำเพราะการฝ่าฝืนของพนักงานรัฐ ประชาชนสามารถที่จะฟ้องร้องต่อศาลได้หากพนักงานรัฐกระทำละเมิดต่อตนเองอีกทั้งในประเทศเยอรมนีให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวประเทศเยอรมนีจะเรียกว่า สิทธิในบุคลิกภาพ การที่แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายของตำรวจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาโดยการนำตัวผู้ต้องหาแถลงข่าวนั้นไม่ได้ถูกกำหนดไว้ในทางปฏิบัติแต่อย่างใดแต่เพียงแต่การกระทำเช่นนั้นของเจ้าพนักงานตำรวจเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานซึ่งจะสอดคล้องไปกับการกระทำของสื่อมวลชนที่ทั้งสองหน่วยงานทำร่วมกันซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาซึ่งได้ถูกคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญอาศัยช่องว่างของกฎหมายหรือกฎระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกรณีอ้างถึงการเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แต่แท้จริงแล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ต้องหานั้นหากเขาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดภายหลังเมื่อได้พิสูจน์ความผิดตามกระบวนการพิจารณาคดีแล้วนั้นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธินี้มิสามารถเรียกคืนได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแม้กระทั่งถึงบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหาก็ก็นั่นเพราะแท้จริงแล้วหลักกฎหมายที่เป็นสากลของต่างประเทศหรือแม้แต่ในไทยเองให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์และการที่นำตัวเขาแถลงข่าวต่อสาธารณชนจึงเป็นการชี้หน้าและตอกย้ำให้ประชาชนผู้ที่รับข่าวสารปักใจเชื่อได้ว่าผู้ต้องหานั่นคือผู้กระทำความผิดแล้วเป็นแน่แท้

ในส่วนของเรื่องการกระทำละเมิดโดยสื่อมวลชนเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศการคุ้มครองเรื่องสิทธิของผู้ต้องหาในเยอรมนีมีบทบัญญัติถือเอาตามประมวลแพ่งและพาณิชย์เยอรมนี มาตรา 823 (Carmen, V. S., 2013) และ 826 กล่าวคือการละเมิดทั่วไปจะเข้าเกณฑ์ของมาตรา 823 ที่ละเมิดในสิทธิของบุคคลอื่นและในมาตรา 826 ซึ่งมีหลักว่า “บุคคลใดโดยจงใจก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยการที่ฝ่าฝืน ศีลธรรมอันดี จำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น” การที่บทบัญญัติของประเทศเยอรมนีให้ความสำคัญคุ้มครองเรื่องสิทธิไว้ครอบคลุมทุกเรื่องนี้เป็นที่ยืนยันได้ดีในการห้ามกระทำของสื่อมวลชนที่อาจจะกระทำละเมิดแก่ผู้ต้องหาได้ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับคดีในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เป็นอย่างมากว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุดในชั้นตอนนี้หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพและยอมรับมีบทบัญญัติของกฎหมายในการคุ้มครองเรื่องสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองชื่อเสียงเกียรติยศรวมไปถึงคุ้มครองข้อมูลความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาไม่ให้ถูกเปิดเผยได้ในชั้นสอบสวนและไม่ให้ปฏิบัติกับผู้ต้องหาว่าเสมือนว่าเขานั้นได้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจนมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง และแนวทางการแก้ปัญหาโดยเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาที่มีการใช้หลัก ABA Standards relating to fair trial and free Press (American Bar Association, 2013) ในการควบคุมสื่อมวลชนเป็นหลักสำคัญให้เจ้าหน้าที่ยึดถือในการปฏิบัติเป็นแนวและมีขึ้นเพื่อแก้ปัญหาสำหรับการให้ข่าวในคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐรวมทั้งจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งการห้ามนี้เป็นการห้ามเด็ดขาดเมื่อมีการห้ามเด็ด (Signorelli, W. P., 2011) ขาดว่าห้ามกระทำในการให้ข่าวไม่เกิดขึ้นการเผยแพร่โดยผ่านการแถลงข่าวต่อสาธารณชนจึงไม่เกิดขึ้นตามไปด้วยเราจึงไม่พบเห็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ว่าอย่างไรก็ตามเขายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์ได้รับความคุ้มครองตามหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิดจนกว่าจะถูกพิพากษาและปฏิบัติเสมือนว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดแล้วมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 วรรคสอง ต้องกระทำอยู่บนหลักความยุติธรรมซึ่งต้องกระทำให้อุทวิการอำนวยความสะดวกยุติธรรมกับตัวผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาด้วยเนื่องจากเขานั้นยังถูกสันนิษฐานไว้ว่าไม่มีความผิดจะเป็นการกระทำที่เคารพซึ่งสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาตามหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลทุกคนมีเท่าเทียมกันเป็นความสำคัญยิ่งในวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทุกคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานว่าด้วยเรื่องความเท่าเทียมกันซึ่งบุคคลทุกคนพึงมีและพึงได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญซึ่งสิทธิเหล่านี้รวมถึงผู้ต้องหาที่ควรจะได้รับเช่นกันมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้บังคับต้องอยู่ภายใต้หลักนี้ขณะเดียวกันรัฐจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อบังคับเพื่อนำให้คนทุกคนปฏิบัติตามเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดในสิทธิของบุคคลอื่นด้วย สิทธิความเป็นส่วนตัวก็เช่นกันหากถูกละเมิดโดยการเผยแพร่ข้อมูลความเป็นส่วนตัวแล้วผลกระทบที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นวาทะแห่งความเกลียดชังที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องหาผู้ซึ่งยังมิได้ถูกพิพากษาว่ากระทำผิด การจะกลับคืนสู่สังคมหลังจากที่ถูกกล่าวหาแล้วนั้นไซ้คงเกิดเป็นรอยแผลที่ยากจะลบเลือนโดยการถูกตราหน้าว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปก่อนเนื่องมาจากการแถลงข่าวต่อสาธารณชนซึ่งก็เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาด้วย การกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือสื่อมวลชนโดยการประจานหรือหยามเกียรติในชื่อเสียงของผู้ต้องหานั้นที่ได้กระทำกันอยู่ในปัจจุบันฝ่าฝืนบทบัญญัติหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา

เป็นการกระทำที่มีอาจถือเอาผลประโยชน์ของหน่วยงานของตนเองเป็นสำคัญการ
 ประชาสัมพันธ์โดยวิธีนี้เป็นความผิดที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิความเป็น
 ส่วนตัวของผู้ที่ต้องหามากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะยิ่งโดยเฉพาะคดีที่เป็นคดีร้ายแรง
 เป็นคดีที่มีความสนใจจากประชาชนมาก ๆ เจ้าหน้าที่รัฐและสื่อมวลชนมักจะละเลยถึงการก้าว
 ล่วงสิทธิของบุคคลอื่นการจำกัดสิทธิในการดำเนินการในส่วนการแถลงข่าวนี้จึงมีความสำคัญยิ่ง
 ที่จะพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่
 คุ้มครองสิทธิ ข้อเสนอแนะ 1) แก้ไขกฎหมายอาญาในเรื่องบทลงโทษเกี่ยวกับกรณีเจ้าพนักงาน
 ตำรวจกระทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ต้องหาในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวมาแถลงข่าวต่อ
 สาธารณชน เพื่อเป็นหลักประกันและการเยียวยาความเสียหายให้กับตัวผู้ต้องหา โดยเพิ่ม
 มาตราลงในประมวลกฎหมายอาญาให้มีความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 328/1
 “ถ้าพนักงานสอบสวนหรือตำรวจจัดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน มาให้ข่าวแถลงข่าวหรือ
 ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นต่อบุคคลนั้นผู้นั้น
 กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท (วรรคสอง) ในกรณีตามวรรคหนึ่งห้ามนำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา
 หรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ พระภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช ผู้เสียหายที่
 ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มาให้ข่าวแถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน รวมตลอดถึงการชี้
 ตัวผู้ต้องหาในลักษณะที่เป็นการเผชิญหน้าต่อสื่อมวลชนทุกแขนง (วรรคสาม) เพื่อประโยชน์ต่อ
 สาธารณชน จะจัดให้มีการแถลงข่าวตามวรรคหนึ่งก็ได้แต่ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการ
 (วรรคสี่) ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี หรือปรับไม่เกินสองแสน
 บาท” 2) เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองสิทธิมากขึ้นควรบัญญัติกฎหมาย
 เพิ่มเติมในส่วนของการสอบสวนคดี ในกฎหมายสารบัญญัติ วิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการ
 การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนโดยบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรลงไว้ มาตรา 134/.... “ห้ามมิให้นำ
 ตัวผู้ต้องหา หรือพยาน มาแถลงข่าวต่อสาธารณชน ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง และ
 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะที่อาจจะทำให้เสียหายต่อรูปคดี” 3) แก้ไข
 ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ
 สื่อมวลชน มาตรา 37 “มาตรฐานกลางที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 26 (2) อย่างน้อย
 ต้องมีเรื่อง ดังต่อไปนี้ (2) การนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องตระหนักถึงผลกระทบ
 ต่อบุคคลอื่น และคำนึงถึง สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และ
 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม ทั้งนี้
 ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมผู้ประสบเคราะห์กรรม รวมทั้งหลีกเลี่ยง การนำเสนอเนื้อหาที่ก่อให้เกิด
 ความเกลียดชังกันระหว่างกลุ่มคนในชาติหรือศาสนา หรือการใช้ความรุนแรง ระหว่างกัน”
 เห็นควรในการเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการนำเสนอข่าวหรือแถลงข่าวลงในมาตรานี้โดยเพิ่ม
 อนุมาตราเพื่อให้เป็นข้อบังคับที่แน่นอนเลยว่าห้ามกระทำในกรณีดังกล่าวคือ “การนำเสนอ
 เนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร จะต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น และคำนึงถึง สิทธิ

มนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม และห้ามมิให้มีการแสลงข่าวเกี่ยวกับให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน เกี่ยวเนื่องใน คดีอาญาที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษที่สถานหนักกว่านั้น”

เอกสารอ้างอิง

- กรมองค์การระหว่างประเทศกระทรวงการต่างประเทศ. (2551). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>
- กุลพล พลวัน. (2538). พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิทยุชน จำกัด.
- คณิต ณ นคร. (2529). ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา.
- เดโช สมศรีธนาเดช. (2557). การทำแผนประทุษกรรมและการแสลงข่าวสื่อมวลชน. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธานี วรภัทร์. (2553). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 1). (2553). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 72 ก หน้า 39 (22 พฤศจิกายน 2553).
- วรรณโชค ไชยสะอาด. (2559). ห้ามนำผู้ต้องหามาแสลงข่าว = ยกย่องความยุติธรรม. เรียกใช้เมื่อ 2564 กุมภาพันธ์ 20 จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/453172>
- ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประเทศไทย. (2560). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. กรุงเทพมหานคร: ศาลฎีกา.
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์. (2555). ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. 2555 แก้ไขเพิ่มเติม. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://www.thaibja.org/?p=982>
- สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ. (2509). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2563 จาก <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2556. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://saranitet.police.go.th/4577>
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2549). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- American Bar Association. (2013). ABA Standards for Criminal Justice Fair trial and public discourse. NY: ABA Book Publishing.
- Carmen, V. S. (2013). German Civil Code BGB. Retrieved February 20, 2564, from <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>
- Signorelli, W. P. (2011). Criminal law procedure and evidence. Boca Raton Fla: Taylor & Francis.